

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Els verns de Blai Bonet

LAUSA

Hermann Hesse escrivia que Thomas Mann té la seguretat del gust que es basa en la màxima cultura. I ho pensava aquests dies mentre llegia la novel·la *El mar* de Blai Bonet. En *La muntanya màgica* Thomas Mann descriu la vida en el sanatori de tuberculosos de Davos-Platz, mentre que en *El mar*, Bonet ho fa del de Caubet, en el municipi mallorquí de Bunyola. Malgrat el temps passat des que Bonet va enllestir aquest llibre, en els darrers anys de la dècada dels cinquanta, la novel·la –d'estructura narrativa desordenada, apuntilla l'enciclopèdia– es manté amb força, i amb una riquesa lèxica notabilíssima. El to, aqueixa tristesa “d'arrel profunda i humida”, ens captiva, amb escenes esgarrifadores, que recorden –molt més que Mann– aquell altre gran narrador “dels pulmons” que fou Thomas Bernhard. Per tant, la novel·la *El mar* guarda inevitables nexes d'unió amb *La muntanya màgica* i amb *El fred* de l'escriptor vienès.

Es clar que Blai Bonet mai no llegiria Bernhard, però amb seguretat la novel·la de Mann seria la seua obra de referència més immediata. Tot i que assistim a dues novel·les completament distintes, la percepció d'alguns detalls les uneix de vegades més que no sembla. Evidentment, la societat que es descriu en Davos-Platz poc té a

veure amb la de Caubet, però totes dues estan afectades per la malaltia, i la proximitat de la mort fa iguals els homes. En *La muntanya màgica* es poden llegir bellíssimes descripcions de les valls alpines, i especialment de la seua flora; detallades descripcions dels corniols i de les campànules, de les blaves “estrelles” de les gencianes i d'aqueixos boscos de pins rojos i avets, de pícies i verns pilosos. Fins l'extrem que Mann no pot deixar de manifestar el seu entusiasme: “Fan ganes de fer-se botànic; un se sent temptat per aqueixa ciència tan sols pel plaer que s'experimenta pel despertar de la naturalesa, després d'un hivern passat en aquestes regions”.

D'una altra manera, però també amb un gust pel detall botànic, Blai Bonet descriu la flora dels encontorns del sanatori: “Entre els boscos de pins i alzines, la carretera lluu entre les oliveres que, entre les clapes de verdor i ombra, deixen veure les roques grises”, és la primera frase de la novel·la, una frase, tot siga dit, bellíssima. Bonet recorre amb insistència als detalls florístics: “les canyes verdes, grises, blaves, mouen la seva alta, esvelta, inútil llibertat”; “les olivardes mouen la seva verdor obscura i la petita flor groga, fètida, a l'aire de les tres de la tarda”; “les branques espaioses del fonoll i la seva flor estrellada i groga se mouen lliurement, olorosa, oblidada-ment”; “entre dos camps sembrats d'una verdor neta,

sense cap rosella, un camp petit, de guaret, està ple de cards morats i grocs, de ravenisses que mouen la seva flor a l'aire fresc del matí”.

És ben curiosa aquesta obsessió de Blai Bonet pel “moviment” de les plantes, aquesta visió del malalt empresonat al sanatori, esmaperdut al davant de la contemplació de l'absurda llibertat del fonoll i l'olivarda. No obstant això, malgrat aquesta acurada descripció dels elements botànics, en un moment determinat escriu: “L'alzinar de Jeroni Estrada és el més fosc i espès del poble. Dins de l'alzinar de Jeroni Estrada hi ha divuit verns, molt verds, en fila índia, i que, en la foscor de l'alzinar, semblen un riu verd”. Ah, senyor Bonet, verns a Mallorca! No ho crec!... Possiblement es tracte d'altres arbres de ribera, com oms o salzes... “Olm, vern e salcer/ que fruyt no fan” va escriure Jaume Roig reunint els tres arbres més propis de la vora dels rius. I a Mallorca hi ha salzes i oms, però, malauradament, pense que no hi ha verns.

Ho convinc: la meua nota és d'un llepafilisme absurde. Però al davant de la versemblança del vern pilós de Thomas Mann (una espècie típica de l'alta muntanya alpina), la inversemblança del vern verd de Blai Bonet. És clar que, per al seu consol, Jaume Roig també s'enganyava: els verns fan uns petits fruits de color verd...